

1. Агмин Е.И., Рыбалко Н. В. Суточный режим основных элементов поведения у высокопродуктивных коров//Молочное и мясное скотоводство. — 1983. — № 8.

2. Туманова Е.Б. Изменчивость и наследуемость признака стрессоустойчивости//Бюл. ВНИИРГЖ. — 1982. — № 52. — С. 13—19.

3. Кокорина Э.Г. Рекомендации по стрессоустойчивости. — Л., 1978.

4. Паршутин Г.В., Ипполитова Т.В. Типы высшей нервной деятельности, их определение и связь с продуктами качества животных. — Фрунзе, 1973.

5. Негавя В.Е., Павличенко Н.Ф., Леонтьева З.А., Ракша Н.А. Суточный режим и поведение телок черно-пестрой породы при разных условиях содержания//Сельскохозяйственная биология. — 1985. — № 8.

Институт розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.22/28.061

А.М. ДУБІН

ЗАЛЕЖНІСТЬ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА СТАНУ ЗДОРОВ'Я КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД ВІД ВГОДОВАНОСТІ

Викладено результати досліджень по впливу на молочну продуктивність корів стану їх вгодованості. Встановлено позитивний кореляційний зв'язок між вгодованістю молочних корів у період тільності та ступенем складності розтелу.

Рівень молочної продуктивності корів, стан їх здоров'я та тривалість використання певною мірою залежать від вгодованості, екстер'єру і конституції. Вітчизняними [1,3] та зарубіжними (E.Widman, 1982; R.Parker, 1989) селекціонерами встановлена позитивна залежність між вгодованістю корів з їх станом здоров'я, відтворювальною здатністю і молочною продуктивністю.

Методика досліджень. Оцінку корів за вгодованістю проводили методом прощупування підшкірної жирової тканини у місцях прикріплення кореня хвоста та попереку [2]. Для визначен-

© А.М. Дубін, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 30

ня вгодваності корів користувалися 5-бальною шкалою (табл. 1). Оцінку проводили окремо за кожним показником (рис. 1,2).

1. Бальна оцінка молочних корів за вгодваністю

Характеристика ознаки		Бали
Корінь хвоста	Поперек	
Глибока впадина, не прощупується жирова тканина	Заглиблення між поперековими відростками хребців із загостренням	1
Незначна впадина, прощупується жирова тканина, легко прощупуються кістки тазу	Кінчики відростків округлені, легко прощупуються, між хребцями попереку заглиблення	2
Достатньо жирової тканини, впадина заповнена, шкіра м'яка	Майже неможливо прощупати верхню частину відростків поперекових хребців, незначне заглиблення між хребцями попереку	3
Тазові кістки прощупуються недостатньо, наявні складки м'якої жирової тканини	Кінчики відростків нащупати неможливо, впадина відсутня	4
Прикріплення хвоста повністю вкрито жировою тканиною, тазові кістки не прощупуються	Досить розвинена жирова тканина, прощупати кінчики хребців неможливо	5

Коли різниця в оцінці показників міститься в межах 0,5 бала, то перевага при встановленні вгодваності залишається за оцінкою прикріплення кореня хвоста. Наприклад, при визначенні вгодваності корова одержала бали: за прикріплення кореня хвоста — 3, за попереку — 3,5. Отже, кінцева оцінка тварини за вгодваністю буде 3 бали. Якщо різниця понад один бал, то показник за прикріплення кореня хвоста знижується на 0,5 бала. Так, прикріплення кореня хвоста у корови оцінено у 3, а попереку — у 1,5 бала, то загальна оцінка становить 2,5 бала. За ре-

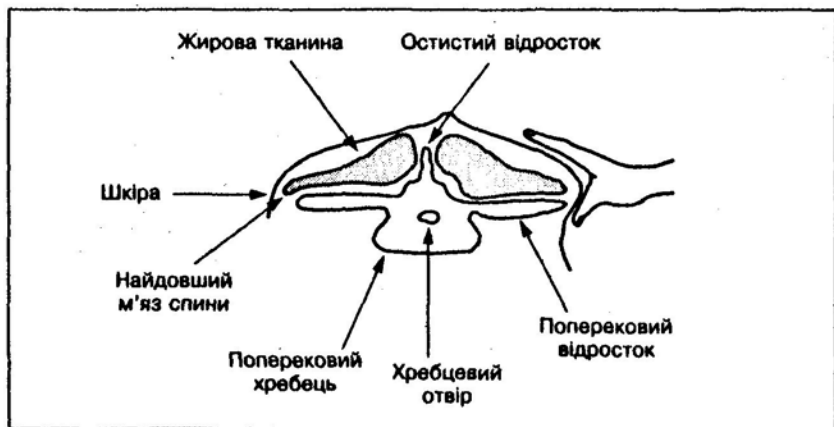

Рис. 1. Визначення вгодваності корів шляхом прощупування підшкірної тканини поперекових хребців

результатами бальної оцінки встановлюють такі категорії вгодованості: менше 2,5 бала — нижча за середню; 2,5–3,5 бала — середня; 3,5–5 балів — вища за середню.

Результати досліджень. Проведені нами дослідження за означеною методикою серед поголів'я червонорябої молочної худоби показали, що стан вгодованості корів у період тільності зумовлює ступінь складності розтелу.

Так, надмірна годівля корів у даний період сприяє ожирінню тварин (вгодованість вища за середню), що призводить до збільшення живої маси плоду і спричиняє важкі розтели та зниження репродуктивних функцій. Корови з нижчесередньою вгодованістю в період тільності народжували кволих телят з послабленими ознаками життєздатності.

Із 150 оцінених за вгодованістю в період лактації тварин 45 отримали менше 2,5 бала, 61 корова — від 2,5 до 3,5 бала і 44 — більше 3,5 бала (табл. 2). Спостереження показали, що у першій групі тварин легко відбулися розтели у 18 маток (40,02%), важкі — у 15 (33,3%), решта поголів'я (26,7%) мали ускладнення після розтелу. В другій групі тварин (2,5–3,5 бала) у 70,5% поголів'я розтели пройшли легко і лише у 18 голів спостерігались важкі. Що стосується тварин, які ввійшли в третю групу, то у 75% поголів'я розтели були важкими з післяродовими ускладненнями. Корови із нижчесередньою вгодованістю в період тільності видали після розтелу меншу кількість молозива.

2. Характеристика корів за ступенем складності розтелу (n=150)

Група тварин	Кількість балів за вгодованість	Число	Ступінь складності розтелу					
			легкий		важкий		з ускладненнями	
			гол.	%	гол.	%	гол.	%
I	Менше 2,5	45	18	40,0	15	33,3	12	26,7
II	2,5–3,5	61	43	70,5	18	29,5	–	–
III	більше 3,5	44	11	25,0	27	61,3	6	13,7

Рис. 2. Оцінка вгодованості корів за розвитком підшкірної жирової тканини кореня хвоста

Оцінку вгодваності дослідних корів здійснювали протягом усієї лактації з подальшим визначенням показників молочної продуктивності (табл. 3).

3. Молочна продуктивність корів залежно від їх вгодваності

Група	Вгодваність, балів	/	Молочна продуктивність за 305 днів першої лактації					
			надій, кг		жирність, %		молочний жир, кг	
			$M \pm m$	Cv	$M \pm m$	Cv	$M \pm m$	Cv
I	менше	45	2759±126,8	25,2	3,66±0,02	6,9	101±5,9	12,2
II	2,5-3,5	61	3193±171,9	19,7	3,68±0,05	4,4	118±6,8	16,9
III	більше 3,5	44	2836±134,1	32,1	3,74±0,06	5,1	106±4,9	15,3

Так, у I групи за вгодваністю ввійшло 45 корів. Середній їх надій становить 2759 кг молока жирністю 3,66%. Найкращу продуктивність мали корови із середньою вгодваністю. Надій 61 первістки становив 3193±171,9 кг молока (Cv=19,7%) із вмістом жиру 3,68±0,05% (Cv=4,4%). У третій групі налічувалось 44 корови з показниками за надоєм 2836±134,1 кг та молочним жиром 106±4,9 кг (Cv=15,3%).

Висновки. Вгодваність корів перед розтелом і в період лактації має велике значення. Підвищення вгодваності корів понад 3,5 бала (вище за середню) призводить до порушення обміну речовин, викликає складність при розтелі і знижує продуктивність. Аналогічні явища спостерігаються і при нижчій середній вгодваності (менше 2,5 бала). Необхідно постійно контролювати вгодваність корів і регулювати її з допомогою посилення або послаблення раціону годівлі.

1. Гавриленко М.С., Савчук Д.І., Гайовий В.В. Оцінка вгодваності молочної худоби за бальною шкалою//Методичні рекомендації. — К.: УкрІНТЕІ, 1994. — 20 с.

2. Дубін А.М. та ін. Рекомендації по оцінці корів молочних порід за вгодваністю. — К.: Асоціація «Україна», 1994. — 8 с.

3. Савчук Д.І., Гайовий В.В., Шкрум Л.В. Спермопродуктивність бугаїв залежно від стану вгодваності//Вісник аграрної науки. — 1993. — № 6. — С. 45-49.

Білоцерківський державний аграрний університет